

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 411.009.02.2015
D/15/505

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/15/505 – Realizacja przez podmioty wykonujące zadania publiczne obowiązku dostosowania ich stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Michał Nowak, inspektor k.p., upoważnienie do kontroli nr 94790 z dnia 19 czerwca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Jaworznie, ul. Grunwaldzka 33, 43-600 Jaworzno ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Silbert, Prezydent Miasta Jaworzno ² (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli³ serwis internetowy Urzędu (www.jaworzno.pl)⁴ nie był dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych na poziomie określonym w załączniku nr 4 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych⁵, określającym wymagania standardu WCAG 2.0⁶.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niespełnienia wymagań 13 pozycji standardu WCAG 2.0, tj.:

- na stronie brak było tekstu alternatywnego dla obrazu będącego linkiem (wytyczna 1.1 standardu, pozycja 1.1.1),
- nie zapewniono osobom niewidzącym i niesłyszącym pełnej dostępności do materiałów multimedialnych (wytyczna 1.2 standardu, pozycje 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3),
- zakłócenie hierarchii nagłówków oraz niewłaściwe tworzenie cytatów, mogło mieć wpływ na utrudnione odczytywanie informacji, struktury oraz relacji pomiędzy treściami przedstawionymi na stronie przez program komputerowy (wytyczna 1.3 standardu, pozycja 1.3.1),
- stopka strony, obramowanie pola formularza oraz instrukcja wypełnienia formularza posiadały niewystarczający kontrast w stosunku do tła (wytyczna 1.4 standardu, pozycja 1.4.3),

¹ Zwany dalej „Urzędem”.

² Zwany dalej „Prezydentem Miasta”.

³ Najwyższa Izba Kontroli niniejszej kontroli przyjęła następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria dla oceny pozytywnej, bądź negatywnej stosuje się ocenę opisową.

⁴ Zwana dalej „stroną” lub „serwisem”.

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 526 ze zm., zwanego dalej „rozporządzeniem KRI”.

⁶ Zwany dalej „standardem”, „standardem WCAG” lub „standardem WCAG 2.0”.

- na stronie występują przypadki użycia tekstu w postaci graficznej (wytyczna 1.4 standardu, pozycja 1.4.5),
 - struktura poruszania się między poszczególnymi elementami badanych stron była skomplikowana i nielogiczna (wytyczna 2.4 standardu, pozycja 2.4.3),
 - na stronie nie zapewniono możliwości ustawienia limitów czasowych odbioru treści. Nie istniały mechanizmy służące do wstrzymania, zatrzymania bądź ukrycia przesuwających się, poruszających bądź migoczących informacji, jak również nie istniała możliwość wstrzymania, zatrzymania lub kontrolowania częstotliwości aktualizacji automatycznie aktualizujących się informacji (wytyczna 2.2 standardu, pozycje 2.2.1 i 2.2.2),
 - na stronie występowała zakłócona hierarchia nagłówków (wytyczna 2.4 standardu, pozycja 2.4.6),
 - badanie strony przeprowadzone za pomocą walidatorów dostępnego na stronie internetowej <http://validator.w3.org> oraz jigsaw.w3.org/css-validator wykazało odpowiednio 2 błędy i 2 ostrzeżenia oraz 94 błędy i 139 ostrzeżeń (wytyczna 4.1 standardu, pozycja 4.1.1),
 - fokus klawiatury nie był dostatecznie widoczny, a w niektórych momentach podczas nawigacji znikał (wytyczna 2.4 standardu, pozycja 2.4.7).
- Strona internetowa Urzędu spełniała natomiast wytyczne standardu WCAG 2.0 m.in. w zakresie: zrozumiałości kolejności treści, która była możliwa do odczytania przez program komputerowy (wytyczna 1.3 standardu, pozycja 1.3.2); kontroli odtwarzania dźwięku (wytyczna 1.4 standardu, pozycja 1.4.2); zmiany rozmiaru tekstu (wytyczna 1.4 standardu, pozycja 1.4.4); niewystępowania elementów migoczących o wysokiej częstotliwości (wytyczna 2.3 standardu, pozycja 2.3.1); zrozumiałości i zgodności linków ze stanem faktycznym (wytyczna 2.4 standardu, pozycja 2.4.4); występowania mechanizmów nawigacji na wielu podstronach w tym samym porządku (wytyczna 3.2 standardu, pozycja 3.2.3) oraz występowania mechanizmu identyfikacji błędów przy wypełnianiu formularzy i sugestii korekty błędów na stronie z formularzem (wytyczna 3.3 standardu, pozycje 3.3.1, 3.3.2 i 3.3.3).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania w zakresie dostosowania stron internetowych urzędu do standardu WCAG 2.0.

Opis stanu faktycznego

1. W badanym okresie w Urzędzie nie przeprowadzono kontroli wewnętrznych, zewnętrznych ani audytów dotyczących dostosowania strony internetowej do wymogów standardu WCAG 2.0. Jednakże na trzeci kwartał 2015 r. zaplanowany został audyt zewnętrzny strony www.jaworzno.pl w zakresie jej dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 6,8,10,101)

2. Urząd podjął działania w kierunku zapewnienia dostępności swojej strony internetowej do potrzeb osób niepełnosprawnych. W tym celu Gmina Jaworzno zawarła umowę⁷ na wykonanie miejskiego serwisu internetowego www.jaworzno.pl z wykonawcą zewnętrznym. W specyfikacji miejskiego serwisu zawarto zapis o dostosowaniu serwisu do potrzeb osób niepełnosprawnych zgodnie z wymogami WCAG na poziomie co najmniej AA. Ponadto Urząd przygotowywał się do przeprowadzenia audytu w zakresie dostępności strony dla osób

⁷ Nr PI.0540.2.2012 z 24 kwietnia 2012 r.

niepełnosprawnych, o czym wspomniano wyżej. W badanym okresie nie podejmowano innych działań, ani nie prowadzono analiz w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 62-63,69,72A)

3. Urząd zarządzał stronami internetowymi www.jaworzno.pl oraz www.bip.jaworzno.pl. Strony te były prowadzone z wykorzystaniem dwóch odrębnych systemów CMS (Content Management System).

(dowód: akta kontroli str. 7-8,10)

4. W Urzędzie opracowano i wdrożono procedurę w obszarze zarządzania treścią strony internetowej pod nazwą „Procedura Wewnętrzna Biura Promocji i Informacji dotycząca zasad publikowania i korzystania z treści zawartych na miejskiej stronie internetowej www.jaworzno.pl” z 27 stycznia 2015 r. W dokumencie zawarto ogólne informacje o miejskiej stronie internetowej (charakter, cel, działy tematyczne, określenie właściciela i administratora strony), wskazano osoby odpowiedzialne za stronę, zasady publikowania treści na stronie (charakter treści zawartych na stronie, postanowienia o zakazie naruszania godności osób, instytucji, i innych podmiotów za sprawą publikowanych treści, obowiązki osób odpowiadających za redakcję serwisu, kwestie wyłączenia jawności publikowanych informacji, postanowienia o zakazie publikowania reklam, informacje o formacie plików zamieszczanych na stronie, informacje o zgodności publikowanych treści z przepisami prawa) oraz zasady korzystania z materiałów zamieszczonych na stronie (kwestie dotyczące praw autorskich do zamieszczonych treści).

(dowód: akta kontroli str. 8,10,12-14)

5. Komórką organizacyjną Urzędu odpowiedzialną za redagowanie i publikowanie treści oraz zapewnienie odpowiedniej dostępności serwisu internetowego miasta było Biuro Promocji i Informacji⁸.

Uprawnienia do zamieszczania i modyfikowania treści na stronie internetowej Urzędu posiadało pięciu pracowników Biura, w tym jego naczelnik. Osoby te były również odpowiedzialne za dostępność strony i publikowaną na niej treść. W kontrolowanym okresie pracownicy Biura odpowiedzialni za redagowanie strony nie uczestniczyli w szkoleniach z zakresu dostosowania stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Głównym redaktorem strony był Naczelnik Biura, pełniący również funkcje rzecznika prasowego Prezydenta Miasta Jaworzna. Posiadał on kilkunastoletnie doświadczenie w pracy dziennikarskiej oraz w dziedzinie public relations.

Nadawanie uprawnień do dostępu do systemu zarządzania treścią na stronie internetowej Urzędu było realizowane poprzez odpowiedni zapis w zakresach obowiązków pracowników. Za opracowanie i przedłożenie pracownikom zakresu obowiązków odpowiadał ich bezpośredni przełożony.

(dowód: akta kontroli str. 8-11,15-34,68,72A)

6. Odnosząc się do pytania o zapewnienie ciągłości działania serwisu internetowego Urzędu Prezydent Miasta wyjaśnił: *„Ciągłość działania serwisu zapewniona jest poprzez podłączenie serwera do systemu zasilania awaryjnego oraz poprzez tworzenie kopii zapasowych serwera. Nie założono żadnego poziomu dostępności strony internetowej Urzędu ze względu na brak obowiązujących wymagań w tym zakresie. W związku z powyższym nie zapewniono mechanizmów monitorowania ani gwarancji ciągłości działania”*. Dodał, że nie występowały problemy z dostępem do strony internetowej Urzędu. W okresie od początku 2015 r. nie odnotowano incydentów związanych z czasową niedostępnością strony

⁸ Zwane dalej „Biurem”.

www.jaworzno.pl. Nie wpłynęły również do Urzędu skargi w tym zakresie. Jedyne czasowe wyłączenie serwera strony nastąpiło 27 marca 2015 r. w związku z zaplanowanym przełączeniem serwerowni na nowy system zasilania. Operacja ta nie została zarejestrowana ze względu na brak regulacji prawnych obligujących Urząd do rejestrowania czasowego i planowanego wyłączenia strony.

(dowód: akta kontroli str. 44-60,62,64,69,72B)

7. W roku 2012 zaplanowano i wydatkowano kwotę 43.050,00 zł, która dotyczyła wykonania miejskiego serwisu internetowego www.jaworzno.pl. W umowie zawarto wymóg, iż strona ta ma być zgodna z wymaganiami Standardu WCAG 2.0. W roku 2013 i 2014 nie poniesiono żadnych wydatków z tego tytułu. Na rok 2015 w związku z dostosowaniem strony www.jaworzno.pl do standardu WCAG 2.0 zaplanowano kwotę 8.600,00 zł. Wydatek ten wiąże się z planowanym na trzeci kwartał 2015 r. audytem serwisu internetowego Urzędu pod kątem dostosowania go do potrzeb osób niepełnosprawnych. Serwis i utrzymanie strony internetowej Urzędu realizowane było w ramach bieżących obowiązków pracowników Urzędu, dlatego nie wykazano kwot związanych z bieżącym utrzymaniem strony internetowej.

(dowód: akta kontroli str. 101)

8. W badanym okresie Urząd nie otrzymał dotacji z budżetu państwa ani środków z budżetu Unii Europejskiej na dostosowanie swojej strony internetowej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 8,10)

9. Urząd nie otrzymywał od Ministra Administracji i Cyfryzacji i od Wojewody Śląskiego informacji, instrukcji ani wytycznych w zakresie dostosowania strony internetowej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 8,10)

10. W kontrolowanym okresie do Urzędu nie wpłynęły skargi ani wnioski w sprawie problemów z dostępnością strony internetowej dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 44-61)

2. Zapewnienie dostępności informacji dla osób niepełnosprawnych

Zgodnie z § 19 rozporządzenia KRI podmioty realizujące zadania publiczne mają zapewnić w systemie teleinformatycznym służącym do prezentacji zasobów, spełnienie przez ten system wymagań WCAG 2.0, z uwzględnieniem poziomu AA, określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia⁹. Wymagania w zakresie dostępności systemu dla osób niepełnosprawnych powinny być spełnione nie później niż od 31 maja 2015 r. , tj. w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia (§ 22 rozporządzenia KRI). W systemie teleinformatycznym podmiotu służącym do realizacji zadania publicznego należy zapewnić spełnienie wymagań w czterech obszarach: **postrzegania, funkcjonalności, zrozumiałości i kompatybilności**. W rozporządzeniu dla każdego z tych obszarów określono wymagania (które uszczegółowione są poprzez pozycję standardu i określenie wymaganego poziomu). Badaniem w niniejszej kontroli objęto stronę www.jaworzno.pl w zakresie spełnienia 34 pozycji Standardu.

⁹ W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI wskazano 36 wymagań wynikających ze standardu WCAG 2.0.

1. Badanie wybranych podstron serwisu internetowego Urzędu¹⁰ przeprowadzone za pomocą narzędzia WAVE¹¹ przy użyciu funkcji „Text only” wykazało, że treści przedstawione na podstronach w wersji podstawowej (graficznej) posiadały swój odpowiednik w postaci tekstu, który pełnił tę samą funkcję. Żadna z badanych podstron w wersji tekstowej nie różniła się w zakresie treści od ich odpowiedników w wersji graficznej. Opisy obrazków w wersji tekstowej były zrozumiałe i adekwatne.

Jednocześnie w toku badania tych samych podstron za pomocą narzędzia WAVE przy użyciu funkcji „Errors, Features and Alerts” na podstronie www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto stwierdzono wystąpienie jednego błędu w opisie parametru <alt>, który dotyczył braku tekstu alternatywnego dla obrazu będącego linkiem.

(dowód: akta kontroli str. 75,100)

2. Oględziny dwóch wybranych nagrań audio-wideo¹², przeprowadzone w toku kontroli wykazały, iż oba materiały posiadały napisy, które przedstawiały jedynie dialogi z nagrań (bez innych ważnych informacji dźwiękowych występujących w nagraniu), które umieszczone były na kontrastowym tle, zsynchronizowane z obrazem i rzetelnie oddawały treść wypowiedzi. Napisy były domyślnie wyłączone, ale ich włączenie nie sprawiało problemu. Ponadto istniała możliwość włączenia/wyłączenia napisów z pozycji klawiatury.

Jednocześnie powyższe oględziny wykazały, że ww. nagrania nie posiadały tekstowej alternatywy dla obrazu w postaci opisu tego, co dzieje się na filmie (poza dialogami). W żadnym z nagrań nie występował również tłumacz języka migowego. W toku oględzin ustalono również, że na stronie www.jaworzno.pl nie zamieszczono plików audio.

(dowód: akta kontroli str. 76-77,100)

3. Badanie wybranych podstron¹³ serwisu wykazało błędy mające wpływ na możliwość odczytania informacji, struktury oraz relacji pomiędzy treściami przez program komputerowy lub na ich dostępność w postaci tekstu. Wspomniane błędy dotyczyły niewłaściwego układu nagłówków¹⁴, występowania nagłówków bez treści¹⁵ oraz niewłaściwego tworzenia cytatów w tekście¹⁶,

(dowód: akta kontroli str. 103,105-108)

4. Ustalenia kontroli wykazały, iż na stronie głównej oraz wybranych podstronach serwisu¹⁷ Urzędu kolejność, w jakiej przedstawiono treść była możliwa do odczytania przez program komputerowy. Tym samym spełniona została Wytoczna 1.3 pozycja 1.3.2 standardu WCAG 2.0.

¹⁰ Podstrony www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto, www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski i www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci.

¹¹ Dodatek do przeglądarki Mozilla Firefox.

¹² Nagranie audio-wideo „IV Jaworzniński Rajd Nordic Walking za nami” (długość 3:18) na podstronie www.jaworzno.pl/pl/natura/aktualnosci/2291/video/raid_nordic_walking_za_nami_fotogaleria.html#movieContainer oraz nagranie audio-wideo „Dobry Dom dla młodzieży” (długość 3:20) na podstronie http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/2251/video/dobry_dom_dla_mlodziemy.html#movieContainer.

¹³ www.jaworzno.pl/pl/index.html, www.jaworzno.pl/pl/kultura/aktualnosci/884/videozone_festival_2013.html, www.jaworzno.pl/pl/natura/geosfera/55/nothosaurus_glowny_bohater_sadowej_gory.html, www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci, www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/2307/organizacja_ruchu_piesznych_i_rowerzystow_przy_geosferze.html, www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski/kontakt.

¹⁴ Na stronach www.jaworzno.pl/pl/index.html i www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci.

¹⁵ Na stronie www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/2307/organizacja_ruchu_piesznych_i_rowerzystow_przy_geosferze.html.

¹⁶ Na stronie www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/2307/organizacja_ruchu_piesznych_i_rowerzystow_przy_geosferze.html.

¹⁷ www.jaworzno.pl/pl/index.html, www.jaworzno.pl/pl/kultura/aktualnosci/884/videozone_festival_2013.html, www.jaworzno.pl/pl/natura/geosfera/55/nothosaurus_glowny_bohater_sadowej_gory.html, www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci, www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/2307/organizacja_ruchu_piesznych_i_rowerzystow_przy_geosferze.html, www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski/kontakt.

(dowód: akta kontroli str. 103,109)

5. Z oględzin przeprowadzonych w toku czynności kontrolnych wynika, że w instrukcji dotyczącej wypełnienia newslettera jak i w poleceniu kończącym wypełnianie newslettera („zapisz”)¹⁸ nie wystąpiły opisy (instrukcje) opierające się wyłącznie na właściwościach zmysłowych, takich jak kształt, rozmiar, wzrokowa lokalizacja, orientacja w przestrzeni lub dźwięk. Spełniono zatem Wytyczną 1.3, pozycja 1.3.3 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 78,100)

6. Badanie przeprowadzone w trakcie niniejszej kontroli wykazało, że na stronie głównej serwisu www.jaworzno.pl nie wystąpiły elementy wyróżnione wyłącznie kolorem. Były one wyróżnione pogrubieniem oraz tekstem. W ten sposób spełniona została Wytyczna 1.4, pozycja 1.4.1 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 79)

7. Oględziny strony www.jaworzno.pl wykazały, że po uruchomieniu strony nie występowały automatycznie uruchamiające się nagrania. W związku z powyższym nie badano spełnienia Wytycznej 1.4, pozycja 1.4.2 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 80,100)

8. Analiza wybranych elementów¹⁹ strony www.jaworzno.pl z wykorzystaniem programu CONTRAST ANALYSER (wersja 2.2a) wykazała, iż elementy takie jak nagłówki, kolumna lewa i kolumna prawa posiadały kontrast w stosunku do tła wynoszący przynajmniej 4,5:1 (wynik „Pass” na poziomie „AA” dla tekstu i dużego tekstu). Natomiast stopka strony nie posiadała dostatecznego kontrastu (Kontrast 4,42:1 - wynik „Fail” na poziomie „AA” dla tekstu i „Pass” na poziomie AA dla dużego tekstu).

(dowód: akta kontroli str. 81,100)

9. Ustalenia kontroli wykazały, że każdą z wybranych do badania stron serwisu²⁰ można było powiększyć dwukrotnie bez utraty treści i funkcjonalności przy użyciu klawiszy „Ctrl” i „+”. Ponadto, na każdej ze ww. stron umieszczony był mechanizm pozwalający na powiększenie rozmiaru tekstu (o jeden stopień „A+”, poniżej 200%). Powiększenie do 200% w przypadku żadnej z badanych stron nie spowodowało utraty zawartości ani funkcjonalności serwisu (np. możliwe było otwieranie linków z powiększonych stron, które również otwierały się w wersji powiększonej do tego samego rozmiaru). Powiększanie następowało w obszarze całych stron, a nie jedynie w przypadku wybranych elementów. Spełniało to Wytyczną 1.4, pozycja 1.4.4. standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 82,100)

10. Oględziny pięciu wybranych dokumentów²¹ oraz pięciu wybranych elementów graficznych²² ze strony głównej serwisu wykazały, że w przypadku żadnego

¹⁸ Do badania wybrano opisy dwóch linków na podstronach: Aktualności (linki - „Archiwum wideo”, „Gazeta Przystankowa”), Nasze Miasto (linki - „Portret Jaworzna”, „Herb i sztandar miasta”), Prezydent (linki - „Prezydent Miasta”, „Sekretarz Miasta”), Urząd Miejski (linki - „Kontakt”, „Nagrody i certyfikaty”). Badaniem objęto również formularz „newsletter” ze strony głównej i polecenie kończące wypełnianie newslettera („zapisz”).

¹⁹ Nagłówek, kolumna lewa (menu nawigacyjne), kolumna prawa (aktualności) oraz stopka strony (elementy kontaktowe, redakcja).

²⁰ www.jaworzno.pl, www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski (strona z kontaktem) oraz www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci.

²¹ pięć aktów prawnych ze strony www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto/nipełnosprawni/42/akty_prawne.html („Konstytucja RP”, „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych”, „Standardowe zasady wyrównywania szans osób niepełnosprawnych”, „Ustawa o rehabilitacji społecznej i zawodowej”, „Ustawa o rencie socjalnej”).

²² „Jaworzno. Źródło energii”(skrót do strony głównej), „Energia biznesu”, „22 czerwca 2015. Rajd Nordic Walking za nami (fotogaleria)”, „Podatki 2015” i „Projekt Rynek od nowa”.

z badanych dokumentów, jak również w przypadku dwóch z pięciu elementów graficznych²³ tekst nie został przedstawiony w postaci grafiki. W przypadku pozostałych trzech elementów graficznych²⁴ użyto tekstu w postaci graficznej.

Dla wszystkich pięciu badanych elementów graficznych zapewniono tekst alternatywny, który był zgodny z treścią danego elementu graficznego.

(dowód: akta kontroli str. 83-84,100)

11. W wyniku oględzin dwóch wybranych podstron serwisu internetowego Urzędu²⁵ pod kątem zapewnienia dostępu do treści strony przy użyciu klawiatury stwierdzono, że zapewniona została możliwość przechodzenia pomiędzy kolejnymi elementami serwisu za pomocą klawisza „Tab”. Zakładka „Kontakt” na podstronie www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski była możliwa do odnalezienia przy posłużeniu się wyłącznie klawiaturą. Formularz (newsletter posiadający jedno pole) również był obsługiwany za pomocą klawiatury (klawisz Tab).

Podczas badania wskazanych podstron fokus klawiatury był widoczny. Jednakże w trakcie badania przeprowadzonego na dwóch podstronach serwisu ustalono, że fokus zniknął po wyborze ikon „share” lub „więcej” i rozwinięciu paska zawierającego m.in. opcję „E-mail” i „Drukuj” oraz większą liczbę skrótów do portali społecznościowych. Badanie zostało opisane w pkt 23 niniejszego wystąpienia, oraz w pkt 11 nieprawidłowości. Na badanych stronach nie stwierdzono tzw. „pułapek nawigacyjnych” powodujących blokowanie przemieszczania się fokusa klawiatury. Ponadto serwis www.jaworzno.pl posiadał baner (skiplink) pozwalający na przejście z dowolnego miejsca w serwisie na jego stronę główną.

Jednocześnie badanie wykazało, że zakłócona była logiczna kolejność nawigacji w formularzu (Newsletter).

Fokus klawiatury²⁶ klawiatury był słabo widoczny i mógł być niewystarczający dla osób słabowidzących.

Dodatkowo kolejność nawigacji na badanych stronach wpływała na sens treści i funkcjonalność, a struktura poruszania się między poszczególnymi elementami badanych stron nie była logiczna, co opisano szerzej w pkt 6 niniejszego wystąpienia dotyczącego nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 85-86,93-94,100)

12. Oględziny strony www.jaworzno.pl przeprowadzone pod kątem możliwości dostosowania limitu czasowego pojawiających się na stronie elementów (przewijające się bannery, aktualizujące się informacje) wykazały, że na badanej stronie nie było możliwości ustawienia limitów czasowych odbioru treści. Nie istniały mechanizmy służące do wstrzymania, zatrzymania bądź ukrycia przesuwających się, poruszających informacji, jak również nie istniała możliwość wstrzymania, zatrzymania lub kontrolowania częstotliwości aktualizacji automatycznie aktualizujących się informacji, co opisano w pkt. 7 niniejszego wystąpienia dotyczącym nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 87)

13. W wyniku badania przeprowadzonego na wybranych podstronach²⁷ strony www.jaworzno.pl stwierdzono brak występowania elementów migoczących

²³ „22 czerwca 2015 r. Rajd Nordic Walking za nami (fotogaleria)” i „Projekt Rynek od nowa”.

²⁴ „Jaworzno. Źródło energii” (skrót do strony głównej), „Podatki 2015” i „Energia biznesu”.

²⁵ www.jaworzno.pl (wraz z newsletterem jako formularzem) oraz www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski.

²⁶ wyróżnienie miejsca nawigacyjnego, na którym aktualnie znajduje się kursor klawiatury

²⁷ Nagranie audio-wideo „IV Jaworznicki Rajd Nordic Walking za nami” (długość 3:18) na podstronie www.jaworzno.pl/pl/natura/aktualnosci/2291/video/raid_nordic_walking_za_nami_fotogaleria.html#movieContainer; nagranie audio-wideo „Dobry Dom dla młodzieży” (długość 3:20) na podstronie

o wysokiej częstotliwości. Spełniona została zatem Wytyczna 2.4, pozycja 2.4.2 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str.76-77,85-86,100)

14. W toku kontroli dokonano zweryfikowania tytułów strony głównej Urzędu oraz wybranych podstron²⁸. Każda z pobranych stron otrzymała domyślny tytuł, który był unikalny i zgodny z tym, co prezentowała strona. Tym samym spełniono Wytyczną 2.4, pozycja 2.4.2 standardu WCAG 2.0

(dowód: akta kontroli str. 73-74,100)

15. Badanie 20 wybranych linków na dwóch podstronach²⁹ strony internetowej Urzędu wykazało, iż treść (opis) wszystkich linków poddanych badaniu była zrozumiała i zgodna ze stanem faktycznym. Każdy z linków prowadził do podstrony zgodnej z opisem linku. Spełniona została zatem Wytyczna 2.4, pozycja 2.4.4 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 88-89,100)

16. W wyniku oględzin pięciu wybranych podstron³⁰ serwisu www.jaworzno.pl stwierdzono, że istniała możliwość dotarcia do zbadanych podstron za pomocą dwóch różnych opcji w serwisie („wyszukiwarka” oraz „mapa strony”). Stanowiło to spełnienie Wytycznej 2.4, pozycja 2.4.5 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 90,100)

17. Badanie pod kątem stwierdzenia, czy nagłówki i etykiety opisują temat lub cel treści, przeprowadzone z udziałem narzędzia WAVE przy użyciu funkcji „Outline” na dwóch wybranych podstronach serwisu www.jaworzno.pl³¹ wykazało, że nagłówki nie były ułożone w odpowiedniej hierarchii. Ponadto na każdej ze stron wystąpiły po dwa nagłówki poziomu pierwszego, co opisano szerzej w punkcie 8 dotyczącym nieprawidłowości.

W ramach powyższego badania dokonano również oględzin etykiet formularza (newsletter) na stronie głównej serwisu. W wyniku powyższej analizy stwierdzono, że etykiety formularza nie zostały zdublowane.

(dowód: akta kontroli str. 91,100)

18. W toku kontroli stwierdzono, iż wszystkie wersje językowe strony www.jaworzno.pl miały poprawnie zidentyfikowane, w kodzie strony, języki treści za pomocą znacznika <lang>. Tym samym spełniona została Wytyczna 3.1, pozycja 3.1.1 standardu WCAG 2.0.

http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/2251/video/dobry_dom_dla_mlodziwiez.html#movieContainer; www.jaworzno.pl (wraz z newsletterem jako formularzem) oraz www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski.

²⁸ Strona główna (zawierająca newsletter jako formularz)- [Jaworzno Źródło energii](http://www.jaworzno.pl/pl/)_Oficjalny serwis internetowy [Jaworzno_pl](http://www.jaworzno.pl/)-.mht; Strona o instytucji (jednocześnie zawierająca dane kontaktowe Urzędu) - [Urząd Miejski w Jaworznie](http://www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski) [Urząd Miejski Jaworzno](http://www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski).mht; Strona z udostępnionymi dokumentami – [Akty prawne Informator dla osób niepełnosprawnych Nasze Miasto Jaworzno](http://www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski).mht - oraz przykładowy dokument: [Karta Praw Osob Niepełnosprawnych.pdf](http://www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski); [Mapa strony - Jaworzno](http://www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski).mht i [Strona najnowszej aktualności \(najnowszy artykuł lub komunikat\) - Powołano Powiatową Radę Rynku Pracy Jaworzno](http://www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski).mht

²⁹ Badaniu na podstronie www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci poddano następujących 10 linków: - [Grunwaldzki festyn](http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci), - [Organizacja ruchu pieszych i rowerzystów przy GEOsferze](http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci), - [Rozpoczęcie prac w remizach](http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci), - [Archiwum video](http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci), - [Gazeta Przystankowa](http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci), - [Miejski Informator Kulturalny](http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci), - [Kalendarium imprez](http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci), - [Sprostowania i wyjaśnienia](http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci), - [Redakcja serwisu](http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci), - [Archiwum informacji](http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci).

Badaniu na podstronie www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto poddano następujących 10 linków:- [Jaworznicka Rodzina Wielodzietna](http://www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto), - [Jaworznicki Budżet Obywatelski](http://www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto), - [Nowy system gospodarki odpadami](http://www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto), - [Portret Jaworzna](http://www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto), - [Patronka Jaworzna](http://www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto), - [Zasłużeni dla Miasta](http://www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto), - [Zdrowie](http://www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto), - [Niepełnosprawni](http://www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto), - [Jaworzno dawniej i dzisiaj](http://www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto), - [Informator miejski](http://www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto).

³⁰www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/archiwum_wideo, www.jaworzno.pl/pl/prezydent/prezydent_miasta, www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski, www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/redakcja_serwisu i www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto/historia_miasta

³¹ www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci oraz www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto.

(dowód: akta kontroli str. 103,110)

19. Ustalenia kontroli wykazały, że na podstronie http://www.jaworzno.pl/pl/kultura/aktualnosci/884/videozone_festival_2013.html użyto nazw zespołów muzycznych w języku angielskim, natomiast w kodzie strony jako język bazowy określono język polski. Nazwa własna w języku obcym stanowiła jednak szczególny przypadek, dla którego w WCAG 2.0 nie było obligatoryjnego wymogu stosowania znaczników HTML.

(dowód: akta kontroli str. 68,71,103,111-112)

20. Badanie wybranych podstron³² serwisu www.jaworzno.pl wykazało, że w sytuacji, gdy jakikolwiek komponent był oznaczony fokusem, nie powodowało to zmiany kontekstu. Zrealizowano tym samym Wytyczną 3.2, pozycja 3.2.1 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 103,113)

21. Z ustaleń kontroli wynika, że zmiana ustawień jakiegokolwiek komponentu interfejsu użytkownika na poddanych badaniu stronach serwisu³³ nie powodowała automatycznej zmiany kontekstu. Stanowi to realizację Wytycznej 3.2, pozycja 3.2.2 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 103,114)

22. Oględziny trzech wybranych podstron serwisu www.jaworzno.pl³⁴ przeprowadzone w toku kontroli wykazały, że kolejność elementów nawigacji (lewa kolumna: „Aktualności”, „Nasze Miasto”, „Prezydent”, „Rada Miejska”, „Urząd Miejski”) była taka sama na każdej z badanych podstron. Tym samym spełniona została Wytyczna 3.2, pozycja 3.2.3 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 92,100)

23. Oględziny przeprowadzone w zakresie funkcjonalności dwóch powtarzalnych elementów stron (ikony: „Drukuj” i „E-mail”) na głównej stronie serwisu oraz na dwóch jego podstronach³⁵ wykazały, że na stronie głównej ikonki „Drukuj” i „E-mail” były widoczne bezpośrednio, usytuowane wśród ikon ze skrótami do portali społecznościowych. Natomiast na pozostałych dwóch stronach, aby dotrzeć do ikonki, konieczne było rozwinięcie paska z ikonkami w opcji „więcej” („share”). Na każdej z trzech zbadanych stron każda z ikonki służyła do oznaczenia odrębnej czynności („E-mail” do wysłania wiadomości, natomiast „Drukuj” do drukowania strony) miały to samo oznaczenie graficzne (symbol koperty i symbol drukarki) i opis („E-mail” i „Drukuj”). Spełniona została zatem Wytyczna 3.2, pozycja 3.2.4 standardu WCAG 2.0. Dotarcie do obu ikonki za pomocą kursora było nieskomplikowane na każdej z badanych stron. Dotarcie do obu ikonki za pomocą klawisza „Tab” na stronie głównej (www.jaworzno.pl) było możliwe, natomiast na pozostałych dwóch stronach było to utrudnione.

(dowód: akta kontroli str. 93-94,100)

24. Oględziny formularza (newsletter) dostępnego na stronie www.jaworzno.pl wykazały, że jedyne pole formularza posiadało informację wskazującą jaką treść należy wprowadzić w formularzu („podaj swój adres e-mail” przy opcji e-mail oraz

³² www.jaworzno.pl/pl/index.html, www.jaworzno.pl/pl/kultura/aktualnosci/884/videozone_festival_2013.html,
www.jaworzno.pl/pl/natura/geosfera/55/nothosaurus_glowny_bohater_sadowej_gory.html, www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci,
www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/2307/organizacja_ruchu_piesznych_i_rowerzystow_przy_geosferze.html,
www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski/kontakt.

³³ j.w.

³⁴ www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci, www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto i www.jaworzno.pl/pl/prezydent

³⁵ www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto i www.jaworzno.pl/pl/urzed_miejski.

„podaj swój numer telefonu” przy wyborze opcji sms). Formularz na końcu posiadał czytelny przycisk (z pogrubioną ciemnoszarą obwódką i symbolem koperty). Po najechnięciu kursorem pojawiał się opis przycisku o treści „zapisz”. Formularz był obsługiwany za pomocą klawiatury (klawisz Tab), jednak zakłócona była logiczna kolejność nawigacji, co opisano w części wystąpienia pokontrolnego dotyczącej nieprawidłowości (pkt 6). W sytuacji wpisania nieprawidłowych danych (adres e-mail bez znaku „@” lub zbyt krótki numer telefonu) pojawia się tekstowa informacja o wystąpieniu błędu („Niewłaściwy adres. To nie jest poprawny adres e-mail” lub „Niewłaściwy telefon. To nie jest poprawny numer telefonu”). Wyświetlana informacja o popełnionym błędzie była dostatecznie widoczna. Spełniona została zatem Wytyczna 3.3, pozycja 3.3.1, 3.3.2 i 3.3.3 Standardu WCAG 2.0.

W formularzu nie zamieszczono zabezpieczenia typu captcha.

(dowód: akta kontroli str. 95-96,100)

25. Badanie strony www.jaworzno.pl przeprowadzone za pomocą walidatora dostępnego na stronie internetowej <http://validator.w3.org> (w zakresie zgodności strony ze standardami HTML lub XHTML (W3C)) wykazało 2 błędy (Errors) oraz 2 ostrzeżenia (warnings). Badanie ww. strony za pomocą walidatora dostępnego na stronie jigsaw.w3.org/css-validator wykazało 94 błędy (Errors) oraz 139 ostrzeżeń (warnings).

(dowód: akta kontroli str. 97-100)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Oględziny podstrony www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto za pomocą narzędzia WAVE przy użyciu funkcji „Errors, Features and Alerts” wykazały brak tekstu alternatywnego dla jednego obrazu będącego linkiem (błąd - Linked image missing alternative text”).

Powyższe stanowiło niespełnienie Wytycznej 1.1 pozycja 1.1.1 standardu WCAG 2.0, a tym samym naruszenie § 19 rozporządzenia KRI.

Prezydent Miasta wyjaśnił, że przyczyną powyższego były pomyłki i niedopatrzania zespołu redakcyjnego strony, które są trudne do uniknięcia wobec odpowiedzialności za treść licznych podstron i artykułów.

(dowód: akta kontroli str. 8-15,20-33,65,71,75,100)

Brak tekstu alternatywnego dla obrazu, powoduje że osoby niewidome i niedowidzące korzystające z czytnika ekranu nie będą mogły zapoznać się z informacją przekazywaną za pomocą obrazu.

2. Oględziny dwóch wybranych nagrań audio-wideo³⁶ przeprowadzone w toku kontroli wykazały, że nagrania te nie posiadały alternatywy dla obrazu, ani deskrypcji tekstowej.

Skutkowało to niespełnieniem Wytycznej 1.2 pozycja 1.2.1, 1.2.2 i 1.2.3 standardu WCAG 2.0, a tym samym naruszeniem § 19 rozporządzenia KRI.

Odnosząc się do powyższego Prezydent Miasta wyjaśnił, że od momentu uruchomienia strony, do Urzędu nie wpłynęły uwagi dotyczące ograniczeń dostępu do niej, dlatego nie podejmowano prób wnikliwego badania struktury serwisu. Dodał, iż ze względu na brak specjalistycznej wiedzy informatycznej pracowników Biura Promocji i Informacji odpowiedzialnych za redakcję strony, jej budowa została

³⁶ Nagranie audio-wideo „IV Jaworznicki Rajd Nordic Walking za nami” (długość 3:18) na podstronie www.jaworzno.pl/pl/natura/aktualnosci/2291/video/raid_nordic_walking_za_nami_fotogaleria.html#movieContainer oraz nagranie audio-wideo „Dobry Dom dla młodzieży” (długość 3:20) na podstronie http://www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/2251/video/dobry_dom_dla_mlodziemy.html#movieContainer.

zlecona firmie zewnętrznej. Stwierdził, że powyższe naruszenie wynikało właśnie z braku fachowej wiedzy pracowników administrujących stroną i jej treścią.

(dowód: akta kontroli str.8-15,20-33,65,71,76-77,100)

Sposób udostępnienia ww. materiałów jest niewystarczający dla osób głuchoniewidomych.

3. Ustalenia kontroli wykazały, iż:

- Na podstronach www.jaworzno.pl/pl/index.html i www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci wystąpiło wiele nagłówków poziomu pierwszego.

- Na stronie

www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/2307/organizacja_ruchu_piesznych_i_rowerzystow_przy_geosferze.html stwierdzono nagłówek poziomu pierwszego bez treści.

- Na stronie www.jaworzno.pl/pl/aktualnosci/2307/organizacja_ruchu_piesznych_i_rowerzystow_przy_geosferze.html wystąpiły cytaty stworzone poprzez ręczne dopisanie myślnika przed zdaniem, zamiast poprzez użycie znaczników HTML przeznaczonych do tworzenia cytatów (tj. <q> i <blockquote>). Tak tworzone cytaty są interpretowane przez czytniki wykorzystywane przez osoby niepełnosprawne jako zwykły tekst.

Stwierdzone nieprawidłowości skutkują niespełnieniem Wytycznej 1.3, pozycja 1.3.1 standardu WCAG 2.0, a tym samym naruszeniem § 19 rozporządzenia KRI.

Prezydent Miasta wyjaśnił, że niewłaściwa hierarchia nagłówków na ww. stronie jest konsekwencją niedostatecznej wiedzy informatycznej pracowników Biura Promocji i Informacji. Jednocześnie dodał, iż niepoprawnie utworzone cytaty na ww. stronie internetowej wynikały z pomyłek i niedopatrzeń pracowników redagujących serwis internetowy Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 8-15,20-33,68,70,71,103,105-108)

Powyższa nieprawidłowość jest uciążliwa dla użytkowników niewidomych i niedowidzących korzystających z czytników ekranu. Programy te do nawigacji wykorzystują m.in. strukturę nagłówkową strony.

4. Badanie stopki strony www.jaworzno.pl przeprowadzone z wykorzystaniem programu CONTRAST ANALYSER wykazało, iż nie posiadała ona wystarczającego kontrastu w stosunku do tła. Stwierdzony kontrast wynosił 4,42:1 (wynik badania - „Fail” na poziomie „AA dla tekstu i „Pass” na poziomie AA dla dużego tekstu).

Ponadto oględziny formularza (newsletter) dostępnego na stronie www.jaworzno.pl wykazały, że instrukcja wskazująca, jaką treść należy wprowadzić w formularzu („podaj swój adres e-mail” przy opcji e-mail oraz „podaj swój numer telefonu” przy wyborze opcji sms), a także obramowanie pola formularza posiadały zbyt słaby kontrast do tła, co mogło stanowić problem dla osób słabowidzących.

Powyższe skutkowało niespełnieniem Wytycznej 1.4, pozycja 1.4.3 standardu WCAG 2.0, a tym samym naruszeniem § 19 rozporządzenia KRI.

Odnosząc się do powyższego Prezydent Miasta wyjaśnił, iż niedostateczny kontrast strony w był skutkiem braku dostatecznych kwalifikacji informatycznych pracowników odpowiedzialnych za serwis.

(dowód: akta kontroli str. 8-15,20-33,65,66,70,81,95-96,100)

Zachowanie właściwego poziomu kontrastu jest szczególnie istotne dla osób niedowidzących.

5. Przeprowadzone oględziny wykazały, że w przypadku trzech wybranych elementów graficznych umieszczonych na stronie www.jaworzno.pl („Jaworzno. Źródło energii” (skrót do strony głównej), „Podatki 2015” i „Energia biznesu”) tekst został użyty w postaci graficznej.

Wskutek powyższego nie spełniono Wytycznej 1.4, pozycja 1.4.5 standardu WCAG 2.0, a tym samym naruszono § 19 rozporządzenia KRI.

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta, powyższe wynikało z pomyłek i niedopatrzeń zespołu redakcyjnego. Tekst w postaci grafiki nie jest dostępny dla użytkowników niewidomych i niedowidzących korzystających z czytników ekranu. Czytniki ekranu nie odczytują tekstu w postaci grafiki.

(dowód: akta kontroli str. 8-15,20-33,65,71,83-84,100)

6. W wyniku oględzin dwóch wybranych podstron serwisu internetowego Urzędu pod kątem zapewnienia dostępu do treści strony przy użyciu klawiatury stwierdzono, że kolejność nawigacji na badanych stronach wpływała na sens treści i funkcjonalność. Struktura poruszania się między poszczególnymi elementami badanych stron była skomplikowana i nielogiczna, gdyż fokus klawiatury przemieszczał się w sposób losowy, nie zaś po kolejno następujących po sobie elementach serwisu.

Ponadto logiczna kolejność nawigacji przy obsłudze formularza (newsletter) była zakłócona. Przy nawigacji klawiszem „Tab” jako pierwszy podświetlał się fokusem przycisk „zapisz”, a dopiero w następnej kolejności pole, w którym należało wpisać adres e-mail lub numer telefonu. Taki sposób nawigacji jest szczególnie uciążliwy dla osób korzystających ze stron internetowych jedynie przy pomocy klawiatury oraz korzystających z czytnika ekranu, gdyż czynności, które należy wykonać w ustalonej kolejności, w serwisie ustawione są inaczej.

Powyższe nieprawidłowości stanowiły naruszenie Wytycznej 2.4, pozycja 2.4.3 standardu WCAG 2.0, a tym samym naruszenie § 19 rozporządzenia KRI.

Prezydent Miasta wyjaśnił, iż zakłócenie logicznej kolejności nawigacji przyciskiem „Tab” po formularzu wynikało z braku specjalistycznej wiedzy pracowników obsługujących miejski serwis internetowy. Stwierdził, że nieprecyzyjność zapisów była przyczyną swobody interpretacji standardu WCAG. Dodał: *„Dla przykładu, wśród skierowanych do nas uwag znalazły się np. zapisy mówiące o zbyt słabo widocznym „focusie”(…) oraz o skomplikowanym i nielogicznym przemieszczaniu się „focusa” przy użyciu klawisza „Tab”(…). Są to de facto subiektywne oceny, gdyż standardy WCAG nie precyzują „prostoty” poruszania się po witrynie czy „wyglądu” ramki „focusa”. Być może dlatego, że pierwsza kwestia często zależy od przeznaczenia i struktury konkretnej witryny, a w przypadku drugiej trudnym byłoby ujednoczenie – nawet w ramach jednej strony – mechanizmu, którym poruszać się trzeba po wielobarwnych elementach”.*

(dowód: akta kontroli str. 8-15,20-33,65-66,70-71,85-86,100)

Należy zauważyć, że użytkownicy, którzy są w pełni sprawni mają możliwość wzrokowej lokalizacji elementów na stronie i przy użyciu myszy szybko przewinąć stronę góra/dół. Natomiast osoby niepełnosprawne, szczególnie osoby korzystające do obsługi stron wyłącznie z klawiatury mogą mieć problemy z poruszaniem się po stronie, ponieważ muszą bardzo uważnie śledzić nieprzewidywalne przeskoki fokusa, zarówno w pionie, jak i w poziomie.

7. Oględziny strony www.jaworzno.pl przeprowadzone pod kątem możliwości dostosowania limitu czasowego pojawiających się na stronie elementów (dla przewijających się u dołu strony bannerów oraz zmieniających się aktualności) wykazały, że na badanej stronie nie było możliwości ustawienia limitów czasowych odbioru treści. Nie istniały mechanizmy służące do wstrzymania, zatrzymania bądź ukrycia przesuwających się, poruszających bądź migoczących informacji, jak również nie istniała możliwość wstrzymania, zatrzymania lub kontrolowania częstotliwości aktualizacji automatycznie aktualizujących się informacji.

Stwierdzona nieprawidłowość skutkuje niespełnieniem Wytycznej 2.2, pozycja 2.2.1 i 2.2.2 standardu WCAG 2.0, a tym samym naruszeniem § 19 rozporządzenia KRI. Odnosząc się do powyższego Prezydent Miasta wyjaśnił „Ze wskazanym błędem nie możemy się (...) zgodzić w kwestii wytycznej 2.2, dotyczącej wystarczającej ilości czasu(...). Wskazany w piśmie wymóg „ustawienia limitów czasowych odbioru treści” w zapisach standardu WCAG w ogóle nie funkcjonuje. Mowa jest jedynie o „limicie czasowym na wykonanie danego zadania”. Na stronie www.jaworzno.pl nie ma jednak mechanizmów, które obarczone byłyby limitem czasowym. Z kolei jedynym stale „przesuwającym się” elementem serwisu jest okno, w którym wyświetlane są bieżące newsy, jednak ekspozycja pojedynczego „slajdu” nie trwa dłużej niż 5 sekund, w związku z tym nie ma konieczności zastosowania „mechanizmu zatrzymującego”.

Należy zauważyć, że głównym wymogiem wytycznej 2.2. Standardu jest zapewnienie użytkownikom wystarczająco dużo czasu na przeczytanie i skorzystanie z treści, czego zastosowane na stronie elementy nie zapewniają. Powyższa nieprawidłowość nie dotyczy „Licznika zadłużenia miasta”, ponieważ zgodnie z przeznaczeniem tego elementu zaprezentowana funkcja automatyczna przy każdej zmianie dokonuje aktualizacji kwot zadłużenia, gdzie takie działanie jest niezbędne do prawidłowego prezentowania wyniku.

(dowód: akta kontroli str. 8-15,20-33,66,71,87)

8. Badanie przeprowadzone z udziałem narzędzia WAVE (funkcja „Outline”) na dwóch wybranych podstronach serwisu (www.jaworzno.pl/pl/aktualnosc oraz www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto) wykazało, że nagłówki badanych stron nie były ułożone w odpowiedniej hierarchii. Ponadto na każdej ze stron wystąpiły po dwa nagłówki poziomu pierwszego. Na stronie www.jaworzno.pl/pl/aktualnosc po nagłówku h1 znajdował się nagłówek h4, następnie ponownie nagłówek h1, a w dalszej kolejności nagłówek h2. Na stronie www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto po nagłówku h1 znajdował się nagłówek h4, następnie ponownie nagłówek h1, a w dalszej kolejności nagłówek h2.

Wskutek powyższego nie spełniono Wytycznej 2.4, pozycja 2.4.6 standardu WCAG 2.0, a tym samym naruszono § 19 rozporządzenia KRI.

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta, błędy w hierarchii nagłówków na ww. stronach wynikały z braku wystarczającej wiedzy informatycznej pracowników Biura Promocji i Informacji.

(dowód: akta kontroli str. 8-15,20-33,66,70,91,100)

Powyższe nieprawidłowości skutkują utrudnieniami w korzystaniu z serwisu przez osoby niewidome, korzystające z czytników ekranu, gdyż nagłówki nie spełniają prawidłowo swojej nawigacyjnej roli.

9. Badanie strony www.jaworzno.pl przeprowadzone za pomocą walidatora dostępnego na stronie internetowej <http://validator.w3.org> (w zakresie zgodności strony ze standardami HTML lub XHTML (W3C)) wykazało 2 błędy (Errors) oraz 2 ostrzeżenia (warnings). Badanie ww. strony za pomocą walidatora dostępnego na stronie jigsaw.w3.org/css-validator wykazało 94 błędy (Errors) oraz 139 ostrzeżeń (warnings).

Stwierdzona nieprawidłowość skutkuje niespełnieniem Wytycznej 4.1, pozycja 4.1.1 standardu WCAG 2.0, a tym samym naruszeniem § 19 rozporządzenia KRI.

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta, znalezione w wyniku badania błędy i ostrzeżenia wynikały z braku wiedzy informatycznej pracowników Urzędu odpowiedzialnych za zamieszczanie treści na stronie.

(dowód: akta kontroli str. 8-15,20-33,66,69,70,97-100)

Powyższe błędy mogą powodować nieprawidłowe odczytywanie treści przez programy komputerowe.

10. W wyniku oględzin dwóch wybranych podstron³⁷ serwisu internetowego Urzędu pod kątem zapewnienia dostępu do treści strony przy użyciu klawiatury stwierdzono, że fokus klawiatury był cały czas widoczny, ale nie był dostatecznie wyraźny, co mogło stwarzać problemy dla osób słabowidzących.

Ponadto na podstronach www.jaworzno.pl/pl/nasze_miasto i www.jaworzno.pl/pl/urząd_miejski dotarcie do ikonek „E-mail” i „Drukuj” za pomocą klawisza „Tab” było możliwe, jednak mogło być znacznie utrudnione dla osób słabowidzących. Po wyborze ikonki „share” i rozwinięciu menu, na kolejnych ikonach nie wyświetlał się fokus, co utrudniało dotarcie do opcji „Drukuj” i opcji „więcej”, prowadzącej do ikony „E-mail”.

Skutkowało to naruszeniem Wytycznej 2.4, pozycja 2.4.7 standardu WCAG 2.0, a tym samym naruszeniem § 19 rozporządzenia KRI.

Prezydent Miasta wyjaśnił, że nieprecyzyjność zapisów była przyczyną swobody interpretacji standardów WCAG. *„Dla przykładu, wśród skierowanych do nas uwag znalazły się np. zapisy mówiące o zbyt słabo widocznym „focusie”(…) oraz o skomplikowanym i nielogicznym przemieszczaniu się „focusa” przy użyciu klawisza „Tab”(…). Są to de facto subiektywne oceny, gdyż standardy WCAG nie precyzują „prostoty” poruszania się po witrynie czy „wyglądu” ramki „focusa”. Być może dlatego, że pierwsza kwestia często zależy od przeznaczenia i struktury konkretnej witryny, a w przypadku drugiej trudnym byłoby ujednoczenie – nawet w ramach jednej strony – mechanizmu, którym poruszać się trzeba po wielobarwnych elementach”. Dodał, że „brak wyraźnego focusa na wskazanych ikonach wynika zapewne ze specyfikacji zastosowanego „plug-in`u” i obsługujących go przeglądarek. Np. w przeglądarce Google Chrome problem ten w ogóle nie występuje”.*

(dowód: akta kontroli str. 8-15,20-33,65,71,85-86,93-94,100,116,118)

NIK zwraca uwagę, że wystarczy zastosować proste rozwiązanie w postaci pogrubienia elementu ramki fokusa i zastosowania wyróżnika kolorystycznego, aby fokus był dobrze widoczny. Standard WCAG 2.0 nie określił precyzyjnie wyglądu fokusa klawiatury. Niemniej jednak w pozycji 2.4.3 wskazał, że ma być on dobrze widoczny. Dla osoby widzącej zastosowane na stronie oznaczenie jest widoczne, lecz dla osoby z dużą wadą wzroku może być niewidoczne i uniemożliwić korzystanie z funkcjonalności strony.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Na podstronie www.jaworzno.pl/pl/kultura/aktualnosci/884/videozone_festival_2013.html użyto nazw zespołów w języku angielskim, natomiast w kodzie strony jako język bazowy określono język polski. Dla użytych treści anglojęzycznych w warstwie logicznej strony nie określono użytego języka – tj. w tym przypadku języka angielskiego. Mogło to stworzyć problem dla osób niewidomych korzystających z czytników ekranu. Treść napisana w języku angielskim zostałaby bowiem odczytana przez czytnik ekranu polską syntezą, co mogłoby utrudnić lub uniemożliwić jej zrozumienie.

Prezydent Miasta wyjaśnił: *„Interpretacja zapisów standardu WCAG powoduje także, że nie ze wszystkimi wskazanymi w pismach błędami możemy się zgodzić.*

³⁷ www.jaworzno.pl (wraz z newsletterem jako formularzem) oraz www.jaworzno.pl/pl/urząd_miejski.

Kontrolujący zwraca np. uwagę i wskazuje to jako błąd, że na stronie www.jaworzno.pl/pl/kultura/aktualnosci/884/videozone_festival_2013.html część treści - nazwy zagranicznych zespołów – napisana jest w języku angielskim (...). Tymczasem zapisy WCAG mówią, że konieczność zmiany języka w treści strony atrybutami lang i/lub xml:lang nie jest wymagana w przypadku postępowania się nazwami własnymi”.

(dowód: akta kontroli str. 8-15,20-33,68,71,103,111-112)

IV. Wniosek

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁸, wnosi o:

dostosowanie strony internetowej www.jaworzno.pl do potrzeb osób niepełnosprawnych zgodnie z wymogami standardu WCAG 2.0 na poziomie określonym w rozporządzeniu KRI.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 31 lipca 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Michał Nowak
Inspektor k.p.

³⁸ Dz.U. z 2012 r., poz.82 ze zmianami, zwana dalej „Ustawą o NIK”.